

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie radcy prawnego W. S.

obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych – dalej powoływanej jako: u.r.p. w zw. z art. 6 w zw. z art. 11 ust. 2 i 3 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego – powoływanego jako: KERP

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 23 lipca 2026 r.

na posiedzeniu bez udziału stron

kasacji wniesionej przez pełnomocnika pokrzywdzonego

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 9 listopada 2023 r., sygn. akt [...], utrzymującego w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 9 grudnia 2019 r., sygn. akt [...]

postanowił:

- 1. na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 529 k.p.k. i art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 74¹ u.r.p. pozostawić kasację bez rozpoznania;**
- 2. wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 zł (dwudziestu złotych) obciążyć pokrzywdzonego Z. L.**

UZASADNIENIE

Radca prawny W. S. został obwiniony o to, że: w dniu 21 maja 2015 r. działając w imieniu Z. L. uczestniczył w podejmowaniu czynności, co do których

radca prawny nie posiada uprawnień, polegających na przymusowym wyegzekwowaniu obowiązku opróżnienia domu mieszkalnego położonego przy ul. [...] zajmowanego przez Z. L., podczas gdy do opróżnienia domu doszło bez wydanego prawomocnego wyroku sądu nakazującego eksmisję i bez udziału komornika sądowego, tj. przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 u.r.p. w zw. z art. 6 KERP w zw. z art. 11 ust. 2 i 3 KERP.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] orzeczeniem z dnia 9 grudnia 2019 r., sygn. akt [...], uniewinnił radcę prawnego W. S. od stawianego mu zarzutu (pkt 1). Ponadto, kosztami postępowania przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym obciążył Okręgową Izbę Radców Prawnych [...] (pkt 2).

Na skutek odwołania wniesionego przez adwokata K. K. - pełnomocnika pokrzywdzonego Z. L., Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie orzeczeniem z dnia 9 grudnia 2021 r., sygn. akt [...], utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie w całości (pkt 1). Ponadto, kosztami postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym obciążył Krajową Izbę Radców Prawnych (pkt 2).

Po rozpoznaniu kasacji, którą złożył adwokat K. K. – pełnomocnik pokrzywdzonego Z. L., Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 30 maja 2023 r., sygn. akt II ZK 55/22, uchylił zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazał Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie po ponownym rozpoznaniu sprawy, orzeczeniem z dnia 9 listopada 2023 r., sygn. akt [...], utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 9 grudnia 2019 r., sygn. akt [...] w całości (pkt 1). Ponadto, kosztami postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym obciążył Krajową Izbę Radców Prawnych (pkt 2).

Kasację od powyższego orzeczenia wniósł adwokat K. K. - pełnomocnik pokrzywdzonego Z. L., zaskarżając je w całości na niekorzyść obwinionego radcy prawnego W. S.. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił rażąco obrazę przepisów postępowania, tj.:

1. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 u.r.p., mającą istotny wpływ na jego treść, polegającą na rażąco nienależytym rozważaniu przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny zarzutu z pkt 3 odwołania, dotyczącego nieprawidłowej oceny dowodów, skutkującej błędnymi ustaleniami faktycznymi, poprzez oczywiście nieuzasadnione:

1. podzielenie poglądu Sądu Dyscyplinarnego OIRP [...] i przyjęcie za podstawę rozpoznania zarzutu odwołania, iż zakres ustaleń faktycznych wyznacza opis czynu tzw. historycznego, określony we wniosku o ukaranie, zaś Sąd nie jest uprawniony do jego korekt zmieniających istotę zarzutu, bowiem Sąd jedynie ocenia wnioski Rzecznika Dyscyplinarnego, a nie uczestniczy w jego formułowaniu,

2. przyjęcie w związku z powyższym, iż zarzut z pkt 3 odwołania nie odnosi się do treści zarzutu z wniosku o ukaranie, a jedynie do kwestii pobocznych, które nie wiążą się z przedmiotem postępowania dyscyplinarnego,

podczas, gdy powyższe rozważania Sądu II instancji są rażąco nieprawidłowe, bowiem:

1. pogląd o zakresie rozpoznania sprawy, w tym zarzutów apelacji, rażąco narusza art. 14 § 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 u.r.p., bowiem zakres rozpoznania sprawy, a zatem zakres ustaleń faktycznych, wyznacza nie opis czynu we wniosku o ukaranie, a zdarzenie historyczne, będące przedmiotem rozpoznania, zaś Sąd w ramach wniosku i określonego w nim zarzutu jest uprawniony do zmiany opisu czynu, jak również jego kwalifikacji prawnej, o ile nie wyjdzie poza ramy danego zdarzenia historycznego (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 30 września 2014 roku, II KK 234/14, LEX nr 1511136: „Ramy postępowania jurysdykcyjnego są określone przez zdarzenie historyczne opisane w akcie oskarżenia, a nie przez poszczególne elementy

tego opisu. Zatem zasada skargowości nie ogranicza sądu w ustaleniach wszystkich cech faktycznych tego zdarzenia oraz w zakresie oceny prawnej rozpoznawanego czynu. Sąd nie jest więc związany ani szczegółowym opisem czynu zawartym w zarzucie aktu oskarżenia, ani kwalifikacją prawną nadaną temu czynowi przez oskarżyciela”),

2. zarzuty obrazy prawa procesowego, których efektem było błędne ustalenie stanu faktycznego, w sposób ewidentny obejmowały zdarzenie historyczne, objęte wnioskiem Rzecznika Dyscyplinarnego, co więcej miały kluczowe znaczenie dla oceny świadomości obwinionego co do tego, iż uczestniczy eksmisji, która nie jest oparta o tytuł wykonawczy, a nie stanowi przy tym obrony koniecznej (art. 343 § 1 k.c.), ani dozwolonej samopomocy (art. 343 § 2 k.c.), szczególnie, że Sąd w zasadzie nie odniósł się do istoty poszczególnych błędów w ustaleniach faktycznych, a tylko pozornie je rozpoznał, co jest szczególnie jaskrawe w zakresie informowania przez obwinionego funkcjonariuszy Policji o tym, iż „jest to spór cywilny i nie spełnia przesłanek przestępstwa”, a co podkreślał Sąd Najwyższy w wyroku z 26 czerwca 2018 roku, SDI 24/18 (str. 4-5 uzasadnienia wyroku),
3. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 u.r.p., mającą istotny wpływ na jego treść, polegającą na nienależytym rozważaniu przez sąd odwoławczy zarzutu odwołania dotyczącego naruszenia prawa materialnego poprzez oczywiście błędne przyjęcie, iż udział obwinionego w eksmisji pokrzywdzonego, prowadzonej przez osobę niedysponującą tytułem wykonawczym uprawniającym do eksmisji z nieruchomości przy ul. [...] w W., nie stanowił deliktu dyscyplinarnego, bowiem nie każda obecność przy tego rodzaju czynnościach polegających na wywózce rzeczy musi być poczytywana za pomocnictwo, a w kontekście przebiegu zdarzenia oraz podejmowanych przez obwinionego czynności nie doszło na naruszenia przepisów wskazanych w zarzucie odwołania, podczas gdy w realiach niniejszej sprawy zachowanie obwinionego, polegające na obecności podczas eksmisji pokrzywdzonego z nieruchomości bez tytułu wykonawczego i bez zaistnienia przesłanek określonych w art. 343 § 1 i §

2 k.c., a zatem udzielaniu Z.L. porad prawnych, rozpytywaniu Z. L. na okoliczność posiadania tytułu prawnego do nieruchomości, uczestnictwie w interwencji funkcjonariuszy Policji poprzez informowanie, iż spór ma charakter cywilny i nie spełnia przesłanek przestępstwa, należy uznać za naruszające _____ godność _____ zawodu i podważające zaufanie do niego ze względu na fakt, iż:

1. stanowi wsparcie dla działań pozaprawnych, sprzecznych z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przez samą obecność i jest formą wsparcia psychicznego dla takich działań,
2. angażuje radcę prawnego w konflikt, którego podstawę stanowią bezprawne działania klienta, na zlecenie którego działa,
3. może skutkować koniecznością uczestnictwa w zdarzeniach z użyciem przemocy, udziałem w utarczkach i przepychankach słownych,
4. może spowodować naruszenia przez radcę prawnego tajemnicy zawodowej poprzez konieczność składania zeznań bądź wyjaśnień na okoliczności związane z udzielaniem pomocy prawnej, co jest sprzeczne z art. 3 ust. 3 u.r.p.

Na podstawie tak skonstruowanych zarzutów, Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasację pełnomocnika pokrzywdzonego należało pozostawić bez rozpoznania jako niedopuszczalną z mocy ustawy, gdyż została wniesiona na niekorzyść obwinionego radcy prawnego, pomimo zaistnienia okoliczności wyłączającej ściganie w postaci przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego.

Według art. 531 § 1 zdanie pierwsze k.p.k., mającym odpowiednie zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych na gruncie art. 74¹ pkt 1 u.r.p. Sąd Najwyższy pozostawia bez rozpoznania przyjętą kasację, jeżeli m.in. nie odpowiada ona przepisom wymienionym w art. 530 § 2 k.p.k., a więc w szczególności art. 429 § 1 k.p.k., który obliguje do odmowy jej przyjęcia z powodu wniesienia po terminie, przez osobę nieuprawnioną lub niedopuszczalności z mocy ustawy.

Z kolei zgodnie z art. 529 k.p.k., znajdującym również zastosowanie na gruncie niniejszego postępowania dyscyplinarnego mocą art. 74¹ pkt 1 u.r.p., wniesieniu i rozpoznaniu kasacji na korzyść oskarżonego (odpowiednio na gruncie postępowania dyscyplinarnego: obwinionego) nie stoi na przeszkodzie wykonanie kary, zatarcie skazania, akt łaski, ani też okoliczność wyłączająca ściganie (a tym samym przedawnienie karalności czynu) lub uzasadniająca zawieszenie postępowania. *A contrario*, wystąpienie zatem którejkolwiek z uprzednio wskazanych przesłanek nie tylko uniemożliwia rozpoznanie kasacji, ale samo jej wniesienie na niekorzyść (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2013 r., III KK 44/13, LEX nr 1403981; postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2013 r., IV KK 337/13, LEX nr 1403902).

W orzecznictwie wprowadzie wskazuje się, iż w określonych sytuacjach dopuszczalne jest przełamanie oddziaływania ujemnych przesłanek procesowych, ale „może to nastąpić wyłącznie w jednym kierunku, tj. na korzyść oskarżonego”, przy czym „warunkiem rozpoznawania kasacji w takiej sytuacji procesowej jest dopuszczalność jej wniesienia, a więc wystąpienie ujemnej przesłanki procesowej już po wniesieniu kasacji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., IV KK 434/06, LEX nr 475361).

W realiach niniejszej sprawy do przedawnienia karalności zarzucanego radcy prawnemu W. S. przewinienia dyscyplinarnego doszło przed wydaniem orzeczenia przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 9 listopada 2023 r., sygn. akt [...], a tym samym przed wniesieniem kasacji. Radca prawny W. S. miał dopuścić się zarzucanego mu czynu w dniu 21 maja 2015 r., a zatem karalność przewinienia dyscyplinarnego ustała z

dniem 21 maja 2020 r., tworząc okoliczność wyłączającą postępowanie, określoną w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. Wskazać bowiem należy, iż w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych, okres terminu przedawnienia zakreśla art. 70 ust. 1 i 2 u.r.p. Stosownie do jego treści, nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, jeżeli od czasu popełnienia przewinienia upłynęły trzy lata, a w przypadkach przewidzianych w art. 11 ust. 2 – roku. W razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem tego terminu karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło pięć lat, a w przypadkach przewidzianych w art. 11 ust. 2 – trzy lata. Jeżeli czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne następuje dopiero z upływem okresu przedawnienia karalności przestępstwa.

W niniejszej sprawie, jeszcze przed wniesieniem kasacji upłynął 5-letni okres karalności zarzuconego radcy prawnemu przewinienia dyscyplinarnego, a więc zaistniała negatywna przesłanka procesowa w postaci przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego, uniemożliwiająca tym samym rozpoznanie wywiedzionej na niekorzyść radcy prawnego W. S. kasacji. Wobec treści art. 531 k.p.k. niedopuszczalne było wniesienie i przyjęcie skierowanej na niekorzyść obwinionego radcy prawnego kasacji, skoro okres przedawnienia karalności zarzucanego mu czynu upłynął jeszcze przed wszczęciem postępowania kasacyjnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2013 r., IV KK 337/13, LEX nr 1403902).

Jednocześnie zaznaczenia wymaga, iż w rozważanym przypadku brak jest możliwości wydania orzeczenia na korzyść obwinionego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2013 r., IV KK 337/13, LEX nr 1403902). W układzie procesowym zaistniałym na gruncie niniejszej sprawy, zaskarżone kasacją rozstrzygnięcie stanowi bowiem orzeczenie uniewinniające, wobec czego nie jest możliwe uzyskanie przez obwinionego bardziej korzystnego rozstrzygnięcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 lipca 2015 r., II KK 98/15, LEX nr 3378985).

Z uwagi na powyższe należało, na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 529 k.p.k. i art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 u.r.p., pozostawić kasację bez rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 637 § 1 k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 u.r.p.

Mając na uwadze powyższe względy, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[a.ł.]